

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

HU

Beszéd

2021. október 26.

Beszéd – Klaus-Heiner Lehne, az Európai Számvevőszék elnöke

Az Európai Számvevőszék 2020. évi éves jelentésének bemutatása
az Európai Parlament Költségvetési Ellenőrző Bizottsága előtt

2021. október 26.

Eltérés esetén az elhangzott szöveg érvényes.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Tisztelt Elnök Asszony,

tisztelt mentesítésért felelős előadók és árnyékelőadók,

tisztelt képviselők,

tisztelt Tanácsi Elnökség,

uniós biztos úr,

hölgyeim és uraim!

Nagy örömmre szolgál, hogy a tavalyi virtuálisan megrendezett találkozót követően ismét személyesen lehetek itt Önökkel a Költségvetési Ellenőrző Bizottságban. Itt van velem Tony Murphy kollégám is; mint tudják, ő intézményünk éves jelentésért felelős tagja és az ötödik kamaránk elnöke.

A Szerződések felhatalmazást adnak a Számvevőszéknek, hogy megvizsgálja az Unió összes bevételére és kiadására vonatkozó beszámolót, és megbízhatósági nyilatkozatot készítse a beszámoló megbízhatóságára, valamint az annak alapjául szolgáló tranzakciók jogszerűségére és szabályszerűségére nézve: ezt a dokumentumot mutatom be ma délelőtt Önöknek a 2020. pénzügyi évre vonatkozóan.

Számvevőink rendszerint messzi országokba utaznak, hogy helyszíni vizsgálatokat végezhessenek, eredeti dokumentumokat szerezzenek be, személyesen kérdezzék meg az ellenőrzött szervezetek munkatársait; megszokott körülmények között így ellenőriznék, hogy az általunk kiválasztott 728 kiadási tranzakció esetében fizikailag megvalósult-e, amit az Unió támogatott. Az általános közegészségügyi helyzet miatt azonban hosszú hónapokon át utazási korlátozások voltak érvényben, így az ellenőrzés zömmel a dokumentáció áttekintéséből és az ellenőrzött felek távmeghallgatásából állt – el is ismertük, hogy ez növelheti az úgynevezett feltárási kockázatot¹. Mindazonáltal, és ez a fő szempont, be tudtunk szerezni annyi és olyan bizonyítékot, hogy munkánkat teljeskörűen, a szükséges ellenőrzési következtetéseket is levonva tudjuk elvégezni.

Mit is állapítottunk meg ebben az évben?

A **beszámolóval** és a **bevételekkel** kapcsolatosan – az elmúlt évekhez hasonlóan – hitelesítő véleményt tudtunk kibocsátani.

Ami a 2020. évi **kiadásokat** illeti, ismét azt állapítottuk meg, hogy azokat lényeges hibák jellemzik. Ha azonban külön-külön vizsgáljuk a kiadástípusokat, és megkülönböztetjük a kapcsolódó kockázatokat, azt láthatjuk, hogy az **alacsony kockázatú** kiadásokat nem jellemezték lényeges hibák. Ebbe a kategóriába tartoznak azok a kiadások,

¹ Ez annak a kockázatát jelenti, hogy az ellenőr nem észlel egy olyan eltérést, amelyet a szervezet belső kontrollrendszere sem korrigált.

amelyek esetében a kedvezményezettek bizonyos – gyakran igen egyszerű – feltételek betartásával válnak uniós finanszírozásra jogosulttá: ilyenek például a mezőgazdasági termelőknek nyújtott közvetlen támogatások, a diákok ösztöndíjai és a harmadik országoknak nyújtott költségvetési támogatás.

A **nagy kockázatú** kiadásokat azonban idén ismét lényeges hibaarány jellemezte (ilyen kiadások például azok, amikor a kedvezményezetteknek igénylést kell benyújtaniuk a felmerült támogatható költségek visszatérítéséhez, gyakran összetett szabályok szerint). E nagy kockázatú kiadások aránya megnőtt, és 2020-ban már ellenőrzési sokaságunk egyértelmű többségét (59%) tette ki, nagyrészt a kohéziós kiadások arányának növekedése miatt. Ez okozta, hogy – a tavalyi évhez hasonlóan – **az uniós kiadások egészéről elutasító véleményt bocsátottunk ki.**

Számvevőink leggyakrabban a következő hibákat tárták fel: nem támogatható költségigénylések, támogatásra nem jogosult projektek, tevékenységek vagy kedvezményezettek, közbeszerzést és állami támogatásokat érintő hibák, illetve az alátámasztó dokumentumok hiánya.

A **versenyképesség** területén az általános hibaarány becslésünk szerint 3,9% volt. Itt a hibák elsősorban a kutatási és innovációs kiadásokat érintették, különös tekintettel a kkv-k által bejelentett személyi költségekre.

A **kohézió** esetében 3,5%-ra becsültük a hibaszintet (ez már egy csökkentett arány, amely figyelembe veszi a vizsgálatunk megkezdése előtt végrehajtott korrekciókat). Megállapítottuk, hogy a legtöbb hiba **támogatásra nem jogosult projektekhez és költségekhez** kapcsolódik. Külön figyelmet fordítottunk arra, hogy a *nemzeti* ellenőrző hatóságok mit találtak előttünk, és itt a **közbeszerzési** hibák jelentették a fő problémaforrást. Miután olyan hibákat is találtunk, amelyeket sem nemzeti szinten, sem a Bizottság szintjén nem tártak fel, arra a következtetésre jutottunk, hogy a nemzeti szinten bejelentett fennmaradó hibaarányok nem mindig megbízhatóak. Nem ez az első alkalom, hogy ezt állapítjuk meg: elmondható tehát, hogy a helyzet javításra szorul. Abban a négy évben, amelyre nézve 2014 és 2020 közötti kiadásokat vizsgáltunk, az általunk vizsgált kiadások mintegy fele olyan bizonyossági csomagok része volt, amelyek esetében a nemzeti ellenőrző hatóságok 2% alatti megbízhatatlan fennmaradó hibaarányokról számoltak be. Ez pedig továbbgyűrűző hatással van a Bizottság saját becsléseire: mi a Bizottság által becsült hibaarányt minimumarányunk tekintjük. Kollégám, Tony Murphy, részletesen megvizsgálta ezt a kérdést. Következtetéseinket még az idén kiadjuk egy ennek a témának szentelt különjelentésben.

A **természeti erőforrások** ellenőrzése alapján 2,0%-osra becsültük a hibaarányt, ami megítélésünk szerint *megközelíti a lényegességi küszöböt*. Itt egyértelmű a kettősség: a fejezet 69%-át kitevő közvetlen kifizetések lényeges hibától mentesek, a fejezet fennmaradó része azonban (vidékfejlesztési programok, piaci intézkedések, halászat, környezetvédelem és éghajlat-politika) nagyobb szabálytalanságokat mutat.

Ami a **biztonság és uniós polgárság** fejezetét illeti, a 27 tranzakcióból álló mintánk egyharmadánál merültek fel hibák, és ezek közül négy volt hatással a költségvetésre. Éves jelentésünkben példát is hozunk erre: a Covid19-világjárvány első szakaszában Ázsiából az Egyesült Királyságba szállított védőeszközökkel kapcsolatosan túligényeltek bizonyos orvosi költségeket (az Egyesült Királyság, erre talán nem is kell külön emlékeztetni, 2020

végéig még részesülhetett uniós finanszírozásban). Nem volt ajánlati felhívás, túlbecsülték az árfolyamot, igényléseket nyújtottak be olyan repülőjáratokra, amelyeket végül töröltek – mindezt nem észlelték sem a külső magánkönyvvizsgálók, sem az ECHO Főigazgatóság saját ellenőrzései. [Egy másik példa a kísérő nélküli kiskorúak szállásának, étellel való ellátásának és tanácsadásának finanszírozására vonatkozott, a projektet egy nem kormányzati szervezet hajtotta végre Görögországban – kiskorúként átalányalapú egységköltséget fizettek ki. A nem kormányzati szervezet azonban nem tudta bizonyítani ellenőreinknek, hogy bizonyos szolgáltatásokat valóban megfelelő szinten nyújtott; emellett egyes fiatalok benne maradtak a projektben annak dacára, hogy már nem minősülnek kiskorúnak.] Hasonló kép rajzolódik ki a **Globális Európa** fejezet esetében, ahol a 75 vizsgált tranzakció közül 17-ben találtunk számszerűsíthető hibákat.

Ami az **adminisztráció** területét illeti, a több hiba ellenére (48 tranzakcióból hétnél találtunk számszerűsíthető hibát) a hibaszint a lényegességi küszöb alatt maradt. Kitűnő hír, és ez a 2014 és 2020 közötti többéves pénzügyi keret teljes időtartama alatt is így volt. A szoroson véve a megbízhatósági nyilatkozatunkhoz kapcsolódó munkánk mellett megvizsgáltunk tizenöt olyan közbeszerzési eljárást is, amelyek a Covid19-világjárvány első évében vásárolt maszkokra, kesztyűkre, hőmérséklet-érzékelőkre és egyéb egyéni védőeszközökre vonatkoztak, és ezeknél is találtunk néhány problémát. Egyértelmű, hogy a világjárvány korai szakaszában nehéz volt sürgősen beszerezni az eszközöket, és a Marek Opióła munkatársam által 2022 harmadik negyedévében közölteendő különjelentésben még visszatérünk majd arra a kérdésre, hogy az uniós intézmények mennyire bizonyultak reziliensnek a világjárvány alatt.

A különböző szakpolitikai fejezetek érintése után most négy horizontális jellegű kérdésre szeretnék kitérni Önök előtt.

Az első ilyen kérdés a **földrajzi rálátást** érinti. Önök gyakran kérik tőlünk, hogy az ellenőrzési eredményeket pontosabban bontsuk le tagállamonként. Bár az általunk alkalmazott módszerek nem úgy lettek kialakítva, hogy az egyes tagállamokról „értékelőlapok” készülhessenek, a kohézió, illetve a mezőgazdaság vonatkozásában jelentésünk 5.2., illetve 6.2. mellékletében mégis *tagállamonként* részletezzük az általunk feltárt számszerűsített hibákat. Konkrét példákat is az adott tagállamok megnevezésével adunk.

A második a **visszafizettetések** kérdése. Ha a Számvevőszék szabálytalanságot állapít meg, nem mi vagyunk azok, akik megkíséreljük a jogosulatlanul kifizetett összegek visszafizettetését, az a Bizottság és a nemzeti hatóságok feladata. Az általános hibaarány meghatározásakor, ahol lehet és ahol ez releváns, figyelembe vesszük a korrekciókat, ezek jelentős része azonban a korábbi évekre vonatkozik. Előfordult, hogy még 1994-ig is visszanyúltunk – történetesen abban az évben választottak meg engem először képviselőnek ebben a házban. Idén részletesebben is megvizsgáltuk a Bizottságnak az éves irányítási és teljesítményjelentésben szereplő, pénzügyi korrekciókról és visszafizettetésekről szóló beszámolását, és megállapítottuk, hogy az összetett és nem mindig egyértelmű. [Igyekeztünk megvizsgálni, hogy mi is áll a fő adatok mögött, de igen nehéznek bizonyult egyértelmű képet alkotni a szabálytalan kiadások korrigált és végül az uniós költségvetésbe visszakerült összegéről. A

végrehajtott korrekcióként és visszafizettetésként feltüntetett összegek között olyan jelentős tételek is voltak, amelyeket még a kifizetések teljesítése előtt feltártak, vagy amelyeket egyszerűen más kiadásokkal helyettesítettek.] Mindezt voltaképp csak figyelemfelhívónak szántam: a problémával kapcsolatos munkánkat folytatjuk, és annak eredményeit egy 2022-re tervezett különjelentésben szeretnénk ismertetni.

A harmadik kérdéskör a **csalás témája**. Hat, az ellenőrzéseink részeként feltárt gyanús esetet továbbítottunk az OLAF-nak, amely mindegyik esetben vizsgálatot indított. A Számvevőszék ebben az évben megállapodást kötött az Európai Ügyészséggel is, így a továbbiakban – joghatóságtól függően – vagy az OLAF-fal, vagy az Európai Ügyészséggel fogjuk felvenni a kapcsolatot. Folyamatban lévő ellenőrzéseink közül több is vizsgálja a csalás kérdését, például – a KAP és a kohéziós politika terén – a megosztott irányítás esetében felmerülő összeférhetlenségek kapcsán. Kollégám, Nikolaos Milionis pedig jelenleg egy olyan különjelentésen dolgozik, amely a Bizottság és a tagállamok csalás elleni intézkedéseivel foglalkozik a közös agrárpolitika terén, és kitér a „nagyarányú földszerzések” kérdésére is. A jelentést jövő március táján fogják kézhez kapni².

Megelégedéssel nyugtázom továbbá, hogy két héttel ezelőtt az Europollal, az összes érintett uniós hivatallal és ügynökséggel, valamint számos tagállammal együtt elindult a **Sentinel** nevű, az egész Unióra kiterjedő művelet, amelynek célja elejét venni az Európai Unió Helyreállítási Eszköz, az NGEU kihasználására irányuló bűncselekményeknek. A Számvevőszék készen áll arra, hogy szükség szerint részt vegyen ebben a kezdeményezésben.

És most a negyedik kérdés: az úgynevezett **brexit-számla**. Amint azt Önök is tudják, a Számvevőszéket a Szerződés is kötelezi az Unió beszámolóinak ellenőrzésére. Ezzel összefüggésben 2020-ban megvizsgáltuk az Egyesült Királyság kilépésével kapcsolatos számadatokat – a mérlegfordulónapon a Bizottság becslése szerint az Egyesült Királyság 49,6 milliárd euróval tartozik az Uniónak, az Unió pedig 2,1 milliárd euróval az Egyesült Királyságnak, a következő évekre nézve tehát nettó 47,5 milliárd eurót tesz ki az Unió számára kifizetendő összeg.

Hölgyeim és uraim!

Ennyit a 2020-as évről. És most hadd forduljak egy pillanatra a jövő felé.

A 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret tapasztalatai alapján a **következő tervezési időszakra nézve számos kockázatra és kihívásra** mutattunk rá, amelyek – amint azt Önök is tudják – nemcsak a 2021–2027-es pénzügyi keretre, hanem a Next Generation EU eszközre is vonatkoznak, ami csaknem kétszeresére növeli a korábbi többéves pénzügyi keret előirányzatainak összegét. Nemcsak az összeg nagysága jelent kihívást,

² Uniós összefüggésben a „nagyarányú földszerzés” mint fogalom a mezőgazdasági földterületeknek és a KAP-támogatásoknak a nagyvállalatok és befektetők kezében való koncentrációját jelöli, különösen a kelet-európai tagállamokban. A „nagyarányú földszerzés” olyan csalárd gyakorlatokkal állhat összefüggésben, mint a kényszerítés, a politikai befolyás vagy bennfentes információ felhasználása, eljárások manipulálása vagy vesztegetés, és a járadékvadászat sajátos formájaként a KAP-támogatás koncentrációját eredményezheti.

hanem az is, hogy egy merőben új kialakítású dologról van szó. Részletesen visszatérünk még a **Next Generation EU** és a **Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz** kérdésre, először is a jövő év második negyedévében kollégám, Ivana Maletić által készítendő különjelentésben, amely a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek Bizottság általi jóváhagyási folyamatát fogja értékelni. Általánosságban azt mérlegeljük, hogy a Számvevőszék hogyan foglalkozhatna az NGEU szabályszerűséget és teljesítményt érintő szempontjaival, de ez bizonyos, a Bizottság és a tagállamok által hozott döntésektől is függ. Egy dolog azonban biztos: szilárd meggyőződésem, hogy mind polgáraink, mind pedig közvetlen képviselőik elvárják, hogy az NGEU ellenőrzése **ugyanolyan szigorú** legyen, mint a költségvetés hagyományos részeire irányuló ellenőrzések. A Számvevőszék ezért nagyon hálás a Parlamentnek, hogy határozottan támogatta **az ellenőri létszámunknak** a 2022. évi költségvetés tekintetében kért **növelését**. Reméljük, hogy a Parlament a soron következő egyeztetés során prioritásként fog foglalkozni ezzel a kérdéssel. Ez azonban nem csak egy „kipipálandó feladat”; végső soron a cél az, hogy megfelelő módon álljanak **az Önök** rendelkezésére az NGEU-val kapcsolatos olyan információk és megállapítások, amelyeket egyébként nem kapnának meg.

Végezetül szeretnék néhány szót szólni a **teljesítményről**, mivel az elmúlt napokban a Parlament több képviselője is felvetette ezt a kérdést nekem. Szeretném biztosítani Önöket arról, hogy a Számvevőszék teljes mértékben elkötelezett az uniós kiadások és szakpolitikák teljesítményellenőrzése mellett. Ezt már jelenleg is többféle módon tesszük, ideértve számos különjelentésünket és a teljesítményről szóló átfogó jelentésünket. Korlátozott erőforrásainkkal is egy sor olyan ellenőrzési feladatot kívánunk elvégezni az Önök számára, amelyek **megfelelnek** a Parlament és a Tanács **igényeinek**. Ezért – azokon az információkon túl, amelyeket Önök már továbbítottak illetékes kollégámnak, Francois-Roger Cazalának – örömmel fogadtam el Olivier Chastel kiváló javaslatát, hogy a Számvevőszék és a CONT bizottság képviselői együtt, nem hivatalosan vizsgálják meg, milyen legyen a gyakorlatban egy ilyen átfogó jelentés. Elnök asszony, úgy vélem, észszerű lenne, ha ez a szűk csoport a lehető leghamarabb megkezdene, és az év végéig be is fejezné a munkát, ami lehetővé tenné a Számvevőszék számára, hogy a következtetéseket figyelembe vegye álláspontjának jövő februári véglegesítésekor.

Tisztelt Elnök Asszony, tisztelt Képviselők!

Végezetül: nem róhatom fel Önöknek, ha az idei éves ellenőrzésünk eredményeinek meghallgatásakor a tavalyi évhez képest „dèjà vu” érzésük volt. Hadd idézzek abból a jól ismert vígjátékból, amelyet mi, németek annyira szívesen nézünk újra és újra minden szilveszter este: „ugyanúgy járunk el, mint minden évben”. A különböző eredmények vitathatatlanul viszonylag stabilak, és a megoldandó kérdések is viszonylag egyértelműek. A szabályok – legyen szó akár uniós, akár nemzeti szabályokról – gyakran összetettek, és továbbra is úgy találjuk, hogy az utólagos ellenőrzések nem mindig eredményesek teljes mértékben. Ennek kapcsán megjegyezzük, hogy megváltozott a teljesítési modell. A Helyreállítási Alap kifizetései **a részcélok és a célok** teljesítésén alapulnak majd, nem pedig költség-visszatérítésen, mint jelenleg. Nyilvánvaló, hogy ez arra is ki fog hatni, hogy mi minősül hibának, sőt, a megállapítások és a jelentések megváltozásával is járhat. Ezt azonban nem tudhatjuk előre.

Mindannyiunk számára kihívást jelent majd, hogy képes-e az Unió eredményesen és átláthatóan teljesíteni a többé-kevésbé megduplázódott költségvetést. Ha a különböző feladataink ellátásakor nem állunk helyt ezen a vizsgán, ha nem különítünk el elegendő adminisztratív erőforrást nemzeti és uniós szinten, ha közpénzeket pazarolunk el, vagy ha hagyjuk, hogy kontinensünk újjáépülésének szabálytalanságok vagy csalások vessenek gátat, akkor második esélyt nem fogunk kapni.

Nagy várakozással tekintek a ma délelőtti megbeszéléseink elé, és e témák alaposabb megvitatása érdekében szeretném megismételni a Számvevőszék meghívását, hogy a CONT bizottság tagjait és személyzetét a jövő évben a lehető legkorábban üdvözölhessük Luxemburgban. Remélem tehát, hogy mindannyiukkal hamarosan újra találkozhatom.

Köszönöm figyelmüket!